

Fælleskommunalt
Socialsekretariat
Syddanmark

Afrapportering KKR Syddanmark

**Den centrale udmelding om voksne med kompleks erhvervet
hjerneskade**

National koordination – Socialstyrelsen

Indholdsfortegnelse

Den central udmelding om voksne med kompleks erhvervet hjerneskade.....	1
National koordination – Socialstyrelsen.....	1
Indledning.....	2
1. Målgruppen	3
2. Højt specialiserede indsatser og tilbud	3
Egen bolig	4
Videostøtte	6
Matrikelbundne tilbud.....	6
Samarbejdsaftaler.....	9
3. Udfordringer i forhold til at sikre det nødvendige udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud til voksne med kompleks hjerneskade.....	10
Iværksættelse af særlige tiltag	10
Udviklingen	10
Tværkommunalt samarbejde	11
Kompetenceudvikling	11

Indledning

Socialstyrelsen har kompetence til at udmelde målgrupper og særlige indsatser, hvor det vurderes, at der er behov for øget koordination eller planlægning på tværs af kommuner og regioner for at sikre og videreudvikle den mest specialiserede indsats. Socialstyrelsen har på denne baggrund udsendt central udmelding for voksne med kompleks erhvervet hjerneskade i brev til alle kommuner 31. oktober 2014.

Denne rapport er Syddanmarks svar på den centrale udmelding: Voksne med kompleks erhvervet hjerneskade.

Målgruppen omfatter voksne med erhvervet hjerneskade med behov for en højt specialiseret indsats og/eller tilbud med henblik på at forbedre deres funktionsevne og livskvalitet.

Konklusion

Konklusionen fra Syddanmark er at behovet for højt specialiserede indsatser til målgruppen af borgere med kompleks erhvervet hjerneskade kan imødekommes.

Kontaktperson:

Tove Tørnes

Fælleskommunalt Socialsekretariat

Mail: tot@vejen.dk

1. Målgruppen

Målgruppens størrelse er i Syddanmark estimeret til: 188

Det har været vanskeligt at estimere målgruppens størrelse på baggrund af den målgruppebeskrivelse Socialstyrelsen har udarbejdet idet den giver mulighed for en meget bred fortolkning af målgruppen og der herved opstår usikkerhed om hvilke borgere der tilhører målgruppen.

2. Højt specialiserede indsatser og tilbud

I Syddanmark anvendes en lang række højt specialiserede indsatser og tilbud sig til borgere med kompleks erhvervet hjerneskade. Rehabilitering er fælles grundlag i alle kommuner og regionen. Bag den rehabiliterende tilgang ligger borgerens ønske om et godt, selvstændigt og uafhængigt liv på trods af begrænsninger i funktionsevnen. Det betyder at der ud over anvendelse af højt specialiserede matrikelbundne tilbud også er en lang række ikke matrikelløse indsatser med udgangspunkt i at borgeren kan forblive i nærmiljøet – ofte i eget hjem. De matrikelløse tilbud indeholder en lang række faglige indsatser og faggrupper. De matrikelløse tilbud sammensættes fra sag til sag.

De matrikelløse tilbud giver borgerne en mulighed for at få et tilbud i hjemmet eller tæt på hjemmet. Det er en generel tendens at mange borgere vægter nærområde og pårørende meget højt. Den oplevede værdi for den enkelte borger er ofte højere ved tilbud, som betyder at borgeren kan blive i eget hjem. Dette betyder at borgerne efterspørger lokale tilbud og det er en tendens som kommunerne er nødt til at forholde sig til.

Som en vigtig del af de ikke matrikelbundne tilbud indgår VISO som kommunerne bruger til specialrådgivning og udredninger.

Som eksempler på hvordan tilbud til borgere med kompleks erhvervet hjerneskade kan håndteres i kommunerne – som ikke matrikelbundne tilbud – beskrives nedenfor Faaborg-Midtfyn Kommunes organisering af hjerneskadeindsatser, nyt tiltag fra Aabenraa hvor borgerne placeres blandt ”almindelige” borgere samt eksempel fra Esbjerg Kommune på, hvorledes velfærdsteknologi kan anvendes til målgruppen.

Organisering

I Faaborg-Midtfyn Kommune har man for at sikre udvikling og kvalitet på hjerneskadeområdet etableret en tvæsektoriel styregruppe bestående af:

- Sundheds- og handicapchef
- Teamleder for socialrådgiverne
- Ældrechefen
- Arbejdsmarkedschefen
- Leder af Træning, Aktivitet og Rehabilitering
- Lederen af Solskrænten
- Leder af Job og Aktiv
- Områdeleder fra hjemmeplejen
- Hjerneskadekoordinator

I Faaborg-Midtfyn Kommunes organisering af hjerneskadeområdet er der også nedsat et neuroteam. Formålet med neuroteamet er at sikre en tværfaglig vurdering i komplekse sager. Neuroteamet består af:

- 2 hjerneskadekoordinatorer
- 2 neuroterapeuter
- 1 repræsentant for voksen specialundervisning
- 1 repræsentant for dagtilbud
- 1 repræsentant for hjemmevejledergruppen

Herudover kan indkaldes ad hoc: Solskrænten, jobcenter, demens koordinator, praktiserende læge.

Egen bolig

Aabenraa Kommune

Målgruppens primære skadesfølger er tab af sociale færdigheder, de kan have koncentrations-, opmærksomheds- og hukommelsesproblematikker samt problemer med at kontrollere deres impulser og deraf følgende udfordrende adfærd.

Sønderskovvej rummer et lille bosted til 4 borgere samt i de senere år støtte af flere og flere borgere i egne boliger eller midlertidige udredningsboliger i en radius af 1 km fra bostedet og beliggende i et almindeligt villakvarter.

Flere borgere er flyttet ud fra bostedet og der er stor efterspørgsel fra forskellige kommuner på pladser i denne enhed.

Erfaringerne med målgruppen af borgere med udfordrende adfærd, der tidligere har boet i bosteder eller særforanstaltninger qua deres hjerneskade og kompleksiteten deraf er, at en del af disse borgere profiterer og mestrer at flytte ud af bostedet og bo i egne boliger i villakvarter med § 85 støtte fra bostedet.

Borgeren får støtte relateret til behovsomsorg – dette er vigtigt, for at sikre eksisterende væsentlige behov som mad, personlig hygiejne, nærhed og samhørighed hos borgeren.

Borgeren får støtte relateret til udviklingsomsorg - dette er vigtigt og bidrager til at den enkelte udvikler sig hensigtsmæssigt socialt, emotionelt, kognitivt, motorisk og fysisk.

Resultaterne viser:

At en målgruppe af borgere der historisk vurderes udelukkende at profiterer af at bo i bosteder, qua skade og skadesfølger oplever at kunne mestre at bo i egen bolig.

At borgerne ved at blive fritaget for at have fokus på naboen i bostedet, bedre kan fokusere på deres eget rehabiliteringsforløb og opleve succes med dette.

Det opleves:

- Der er en højere grad af livskvalitet igennem den frihed det er at bo i egen bolig.
- at borgere får skabt relationer til et uformelt netværk af naboer.
- bedre resultater i forhold til mestring indenfor ADL.
- Konflikter og magtanvendelser minimeres mellem borgere i bostedet og mellem borger og medarbejdere.

Videostøtte

Esbjerg Kommune

Ved hjælp af videostøtte er det muligt for en hjerneskadet kvinde at bo i egen bolig selvom hun har såvel fysiske som kognitive skader. Hun har store hukommelsesvanskeligheder og er meget ramt frontalt og har dermed svært ved at sætte grænser for sig selv. Hun er meget ukritisk i forhold til hvem hun lukker ind i sit hjem. Hendes grænser mellem samvær og seksuelt samvær er flydende. Kvinden modtager løbende støtte og påmindelser fra kommunen.

Via skræmstøtten kan der kompenseres for borgerens hukommelsesvanskeligheder, nedsatte styresystemer, impulsstyring, samt støtte hende i at afskærme sig selv for overbelastning. Ligeledes har borgeren brug for støtte til at varetage egenomsorg i forhold til at skabe struktur således det sikres at hun får en hensigtsmæssig ernæring og hvile. Disse tiltag giver borgeren en større følelse af selvstændighed og empowerment.

Via skærmen påmindes kvinden om frokost, medicin, middags hvil, vækning, påmindelse om aftensmad og medicin, aftaler med fysioterapi m.v. Sent aften opkald hvor hun får støtte til at afslutte eventuelle besøgende og påmindes om sengetid.

Kvinden sender hver dag et foto af sin frokost og aftensmad – som bliver besvaret med en smiley.

Kvinden modtager på samme måde støtte til oprydning.

Matrikelbundne tilbud

De matrikelbundne tilbud som anvendes i Syddanmark kan ses i skemaet nedfor. Som det fremgår anvendes en lang række tilbud såvel kommunale som regionale.

Navn på tilbud	Beliggenhed	Beskrivelse
Center for hjerneskade - Kingstrup	Region Syd	Kingstrup har 16 døgnpladser efter Servicelovens §108 for mennesker med en massiv senhjerneskade, primært i de forreste dele af hjernen. Der er herudover Aktivitets- og samværstilbud efter §104. Der arbejdes rehabiliterende med udgangspunkt i den neurofaglige tilgang.

Center for hjerneskade Kolding	Region Syd, Kolding	Centret har 27 pladser i botilbuddet. Centeret arbejder med komplekse problemstillinger inden for senhjerneskade. Der fokuseres på en helhedsorienteret indsats med udgangspunkt i de ønsker og behov, som personen har. Udgangspunktet for arbejdet er en neurofaglig tilgang. Serviceloven §§ 108, 107 og 104.
Hjerneskaderådgivningen	Odense Kommune	Hjerneskaderådgivningen er et tværfagligt sammensat koordinerings- og rådgivningsteam vedrørende mennesker med erhvervet hjerneskadede. Hjerneskaderådgivningen tilbyder specialrådgivning med baggrund i en tværfaglig sagsudredning.
Bjerggårdshaven	Odense Kommune	§107 Bjerggårdshaven har 6 dag- og døgnrehabiliteringspladser og 14 eksterne dagrehabiliteringspladser. §108 Bjerggårdshaven har 10 bopladser og p.t. 6 eksterne dagaktivitetspladser.
Lunden	Varde Kommune	Vi har 30 døgnpladser og 7 dagpladser og vi modtager beboere fra hele landet. Vi arbejder ud fra en neuropsykologisk/pædagogisk indfaldsvinkel og hovedsageligt efter tre behandlingskoncepter Affolter, Bobath og Coombes
Duedalen	Assens Kommune	Duedalen er normeret til 8 beboere. Duedalen er et botilbud for personer med svære kognitive vanskeligheder samt et stort plejebehov.

Hjernercenter Syd	Aabenraa kommune	24 boliger samt flere §107 boliger. Bostøtte, udredning, aktivitetscentre og STU, ressourceforløb og erhvervsafklaring, specialviden og kursusafdeling. Der arbejdes rehabiliterende og med afsæt i metoder indenfor den neuropædagogiske og ressourcefokuserede referenceramme.
Gelerts Gård	Sønderborg Kommune	38 pladser, Mennesker med nedsat fysisk funktionsevne og/eller erhvervet hjerneskade, som har behov for et særligt trænings-og botilbud. Bl.a. Principperne i metoden Marte meo
Solskrænten	Faaborg-Midtfyns Kommune	Botilbud Solskrænten er oprettet efter Servicelovens §§85-107 samt §108. neuropædagogik.
Hjerneskadecenteret	Odense Kommune	Hjerneskadecenteret har 12 helårspladser Metoder: bygger på et neuropsykologisk grundlag
Hammel Neurorehabilitering	Region Midt	59 højtspécialiserede pladser
Tagdækkervej	Region Midt	Bostøtte: 18 pladser Rehabilitering: 7 pladser Dagtilbud: 15 pladser Udgangspunktet er en neuropædagogisk tilgang
Vejle Fjord	Region Midt	Der tilbydes også rådgivning og supervision, ligesom Vejlefjord hjælper med udredning og udarbejdelse af rehabiliteringsplaner, når der er tale om komplekse tilfælde.

Boligerne Svalevej	Region Midt	Bostøtte: 34 pladser Dagtilbud: 35 pladser Metoder: Affolter, Bobath, Coombes, Livshistoriefortælling, eksternaliseringsteknikker og neuropædagogiske
Strandgården	Region Nord	Døgnbaseret neurorehabilitering . Der er 10 §107 pladser ABC-koncepterne og med en neuropædagogisk tilgang til den enkeltes problemstilling.

Kommunerne arbejder rehabiliterende, og det betyder, at den koncentrerede rehabilitering for borgere med ny erhvervet hjerneskade kan tilbydes i et botilbud, men at langt de fleste borgere herefter vil være omfattet af matrikelløse løsninger med udgangspunkt i eget hjem. Der kan være stor spændvidde i de problemer borgere med senhjerneskade har erhvervet sig. Derfor har kommunerne også stort fokus på at tænke i forskellige løsninger og forskellige støttende funktioner omkring borgerne.

Samarbejdsaftaler

15 ud af de 22 kommuner i Syddanmark har samarbejdsaftaler.

Aftale med:	Kommune
Har indgået samarbejdsaftale med andre kommuner i Syddanmark	Fanø, Varde, Middelfart, Kerteminde, Fredericia, Odense, Vejen, Billund, Assens, Sønderborg, Langeland, Nyborg, Svendborg
Har indgået samarbejdsaftale med Region Syd	Fanø, Kerteminde, Assens, Langeland, Nyborg, Svendborg
Har indgået samarbejdsaftale med specialiserede tilbud	Vejen, Assens, Sønderborg, Langeland, Esbjerg

Samarbejdsaftalerne er med til at understøtte den højt specialiserede indsats til alle borgere. Det er aftaler om køb af ydelser og er dermed med til at give en større volumen og derved højere specialisering.

3. Udfordringer i forhold til at sikre det nødvendige udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud til voksne med kompleks hjerneskade

Kommunerne i Syddanmark ser ikke umiddelbart udfordringer i forhold til forsyningssikkerheden. Baggrunden for dette ligger i, at der er iværksat en række tiltag, som imødekommer udfordringerne. Herudover kan de matrikelløse tilbud oprettes i det omfang der er brug for pladser og er derfor en langt mere fleksibel løsning når det gælder dimensionering.

Iværksættelse af særlige tiltag

Socialstyrelsen har i National Koordination formuleret et spørgsmål om, hvorvidt kommunerne i regionen har iværksat tiltag på hjerneskadeområdet for at sikre et fortsat tilstrækkeligt udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud. Spørgsmålet har ingen indikator på tidsrum – dvs. kommunerne har indmeldt de nyeste tiltag, og enkelte kommuner har ikke noteret noget svar, hvilket kan betyde, de ikke har iværksat tiltag eller at det er et par år siden, og de derfor ikke medtager dette.

En stor del af kommunerne i Syddanmark har iværksat tiltag på hjerneskadeområdet for at sikre kvalitet og tilbud. Det drejer sig hovedsageligt om etablering af samarbejdsaftaler og kompetenceudvikling blandt medarbejdere.

Udviklingen

Kommunerne i Syddanmark følger ikke specifikt udviklingen af borgere med kompleks erhvervet hjerneskade – men følger udviklingen på hjerneskadeområdet generelt.

Socialdirektørforum følger løbende udviklingen for borgere på det specialiserede socialområde – herunder også borgere med kompleks erhvervet hjerneskade. Dette sker gennem den årlige rammeaftale samt gennem det løbende arbejde i Socialdirektørforum.

Tværkommunalt samarbejde

Socialdirektørforum i Syddanmark har et tæt samarbejde omkring tilrettelæggelse og koordinering af højt specialiserede indsatser.

Problematikker omkring koordinering af de højt specialiserede indsatser drøftes i Socialdirektørforum og såfremt der er udfordringer, som ligger ud over Syddanmark løftes problematikken i KL's Koordinationsforum.

Som et eksempel på de syddanske kommuners tætte samarbejde kan nævnes Hjerneskade rådgivningen. Hjerneskaderådgivningen, som er et rådgivningstilbud finansieret af: Kerteminde, Langeland, Nordfyn, Nyborg, Odense, Svendborg, Ærø kommuner.

Hjerneskaderådgivningen er et tværfagligt sammensat koordinerings- og rådgivningsteam vedrørende mennesker med erhvervet hjerneskadede.

I Syddanmark er der i forbindelse med Sundhedsaftalerne igangsat en række implementeringsgrupper, som skal understøtte implementeringen af de indgåede aftaler på tværs af sektorer og på tværs af social- og sundhedsområdet. I den forbindelse er der også igangsat arbejde på hjerneskadeområdet. Denne aftale tilpasser og sætter rammen for implementering af forløbsprogram for rehabilitering af voksne med erhvervet hjerneskade og forløbsprogram for rehabilitering af børn og unge med erhvervet hjerneskade på en måde, som er tilpasset syddanske forhold.

Aftalen har til formål at understøtte høj kvalitet, effektiv ressourceudnyttelse og god kommunikation og koordination i tværgående forløb på hjerneskadeområdet.

Kompetenceudvikling

I Syddanmark anses det som almindelig kommunal pligt at sikre medarbejdernes kompetenceudvikling. Der er i kommunerne løbende efteruddannelse bl.a. i neuropædagogik. Det er i forbindelse med arbejdet omkring National Koordination blevet drøftet i Socialdirektørforum, at kommunerne med fordel kan være mere opmærksom på, at lade kompetenceudviklingen gå mere på tværs af kommunegrænserne og herved øge mængden af efteruddannelse. Herudover vil der blive arbejdet med oprettelse af et erfa-netværk på hjerneskadeområdet for herved at højne videndeling og samarbejde på tværs af kommunegrænserne.

Socialdirektørforum indgår i samarbejde med Sundhedsstrategisk Forum, KKR Syddanmark, Region Syddanmark samt uddannelsesinstitutionerne på social- og sundhedsområdet i et projekt omkring tværfaglig og tværsektoriel

kompetenceudvikling. Projektet skal være med til at løfte medarbejdernes kompetencer på tværs af faggrupper og sektorer.